

ВІДГУК

офіційного опонента

КОТОВСЬКОЇ ІРИНИ ВАСИЛІВНИ

на дисертаційну роботу **Андрійчук Юлії Артурівни**

на тему: «Адаптивне планування інноваційної діяльності машинобудівних підприємств», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

1. Актуальність теми дослідження

Складні умови функціонування сучасних машинобудівних підприємств, що склалися на ринку, обумовлені зростаючою конкуренцією між вітчизняними виробниками промислової продукції, а також іноземними імпортерами. Водночас така ситуація ускладнюється подоланням наслідків світової економічної кризи та непростою політичною ситуацією в державі. У цьому контексті інноваційна діяльність стає дієвим інструментом отримання стійких конкурентних переваг на ринку, а зміна ролі планування спонукає до використання не лише нових видів планування, але й нових механізмів їх здійснення.

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження також обумовлена новими викликами ринку, серед яких мінливість, невизначеність та динамічність стають домінуючими ознаками сьогодення. Таким чином, адаптивне планування інноваційної діяльності є новим інструментарієм сучасного менеджменту, який здатен підвищувати ефективність інноваційних процесів на машинобудівних підприємствах.

Запропонований дисертантом удосконалений механізм адаптивного планування інноваційної діяльності, а також факторна модель його функціонування відповідають сучасним викликам сьогодення, що уможлиблює своєчасне та суттєве підвищення ефективності інноваційних процесів.

Зарубіжний досвід запровадження адаптивних механізмів управління підтверджує актуальність обраної теми дисертаційного дослідження, однак, фрагментарні напрацювання вітчизняних економістів у окресленому напрямку вказують на необхідність додаткових досліджень.

З огляду на все вищезазначене, тема дисертації Андрійчук Юлії Артурівни є актуальною та має важливе теоретичне і практичне значення.

2. Аналізування публікацій автора за темою дисертації

За результатами дисертаційного дослідження Андрійчук Ю.А. опублікувала 6 статей у наукових фахових виданнях України (з яких 1 стаття у виданні, що включене до міжнародних наукометричних баз даних) та 1 статтю у науковому періодичному виданні іноземних держав (Польща). Окрім того, автором опубліковано 11 тез доповідей на науково-практичних конференціях, які мають широку географія (м. Київ, м. Львів, м. Одеса, м. Ужгород, м. Хмельницький, м. Дніпропетровськ, м. Черкаси, м. Тернопіль. Загалом автором опубліковано 18 наукових праць обсягом 15,3 друкованих аркуші, з яких особисто автору належить 13,7 аркуша (13 публікацій).

Опубліковані праці дисертанта в повній мірі відображають основні положення, результати дисертаційного дослідження, а також наукову новизну. Тоді як аналізування публікацій дозволяє зробити висновок про повноту викладу та висвітлення матеріалу дослідження.

3. Ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження

Аналізування дисертаційної роботи, основних статистичних даних, а також наведених автором розрахунків, дозволяє стверджувати, що основні результати досліджень автора достатньою мірою обґрунтовані. Їх наукова достовірність не викликає сумнівів, оскільки вони отримані в результаті аналітичної роботи.

В основу дослідження покладено положення сучасної концепції управління інноваційною діяльністю, класичні прийоми економічного аналізу, вивчення достатньої кількості праць провідних вітчизняних та зарубіжних науковців, а також достатній обсяг апробації результатів дослідження.

Автором чітко окреслені і логічно побудовані мета та завдання дослідження, обґрунтовано теоретичні та методичні підходи щодо їх виконання, розроблено і апробовано відповідні пропозиції, які у своїй комплексності є науковим шляхом вирішення поставленого завдання. Об'єкт і предмет дослідження визначені правильно. Зміст сформульованих наукових задач логічно узгоджений, їх кількість можна вважати достатньою для розкриття обраної теми дисертації і вирішення поставленої мети. Особливо варто відмітити, що завдання дослідження, положення наукової новизни і висновки дисертації є логічно взаємопов'язаними. Результати дослідження отримані автором особисто.

В опонованій дисертаційній роботі Андрійчук Ю.А. сформульовано та обґрунтовано сукупність положень, які характеризуються науковою новизною і свідчать про особистий внесок її автора в розвиток економіки. Під час проведення досліджень використовувалася статистична інформація, отримана як із офіційних джерел, так і в результаті літературного пошуку, виконаного автором.

Вищевикладене свідчить про обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, що викладено у дисертаційній роботі Ю.А. Андрійчук.

4. Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження

Наукові положення дисертаційного дослідження Андрійчук Ю.А. сформульовані автором самостійно та відображають особистий внесок дисертанта в розвиток економічної науки та її галузі – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). В опонованій

дисертації сформульовано та обґрунтовано ряд положень, висновків, пропозицій, які відзначаються науковою новизною та мають практичну спрямованість.

Наукова новизна роботи викладена автором конкретно, послідовно і системно. Особливо слід відмітити те, що дисертантом вперше запропоновано концептуальні засади адаптивного планування інноваційної діяльності машинобудівних підприємств (п. 1.1, с. 27-29), які враховують не лише специфіку механізму адаптивного планування через призму традиційних механізмів планування інноваційної діяльності, але також виклики, які його активізують, та дію економічних законів, які покладено в основу функціонування кожного економічного механізму.

Досліджуваний механізм адаптивного планування інноваційної діяльності машинобудівних підприємств був удосконалений автором (п. 3.2, с. 173-180), що, безумовно, заслуговує на увагу. Удосконалений механізм поєднав вхідні елементи, безпосередньо процес адаптивного планування, базові та забезпечувальні складові механізму, а також вихідні елементи, специфіка яких і забезпечує адаптивні властивості механізму, що уможлиблюють адаптування до умов зовнішнього та внутрішнього середовища.

Важливим результатом роботи дисертанта можна вважати розвинутий понятійно-категоріальний апарат досліджуваної проблематики (п. 1.1, с. 30-31), який розкриває сутність та змістове наповнення адаптивного планування інноваційної діяльності машинобудівних підприємств, а також дає трактування його технології.

Автор виявив себе кваліфікованим аналітиком, про що свідчить проведений комплексний аналіз стану інноваційної діяльності машинобудівних підприємств України загалом та Львівщини зокрема (п. 2.1-2.2), який засвідчив падіння загального рівня інноваційної активності та ефективності інноваційної діяльності вітчизняних промислових підприємств.

Цінність наукової новизни підтверджується також розвинутими принциповими положеннями із системно-цільового оцінювання чинників, що активізують адаптивні механізми планування інноваційної діяльності (п. 2.3, с.129-142). Запропонована методика оцінювання базувалася на типологізації активізаційних чинників за джерелом виникнення та характером впливу. А в подальших наукових дослідженнях результати проведеного системно-цільового оцінювання стали базою для побудови факторної моделі функціонування адаптивного механізму планування інноваційної діяльності (п. 3.3, с. 184-187).

На нашу думку, наведені вище елементи наукової новизни формують цілісну систему адаптивного планування інноваційної діяльності машинобудівних підприємств.

5. Практичне значення результатів дисертаційного дослідження

Наукові здобутки дисертаційного дослідження Андрійчук Ю.А. мають практичну цінність для діяльності реальних сучасних машинобудівних підприємств. Зокрема, метод оцінювання ефективності адаптації інноваційної діяльності промислових підприємств на основі інноваційної активності (п. 3.1, с. 174-179), що ґрунтується на використанні інтегрального показника ефективності інноваційної активності, доцільно використовувати аналітичним відділам для оцінювання не лише власної ефективності інноваційної діяльності, але й для порівняння власної результативності з досягненнями конкурентів та середньогалузевими показниками.

Удосконалена факторна модель функціонування механізму адаптивного планування інноваційної діяльності (п. 3.3) дозволить керівникам машинобудівних підприємств правильно визначати фазу інноваційного розвитку для побудови адекватної стратегії інноваційного розвитку.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження впроваджено у діяльність вітчизняних машинобудівних підприємств, зокрема

ТзОВ «Сферос-Електрон» (Довідка № 01/119 від 02.06.2015р., м. Львів), та ТзДВ «Львівагромашпроект» (Довідка № 112 від 10.06.2015р., м. Львів).

Отримані результати дисертаційної роботи впроваджено у навчальний процес Національного університету «Львівська політехніка» та застосовуються під час викладання дисципліни «Економіка праці» (напрямок підготовки 6.0502 «Менеджмент») (довідка про впровадження результатів дисертаційної роботи №67-01-515 від 06.04.2015 р.).

Окремі положення дисертації пройшли апробацію та використані для удосконалення Регіональної програми інноваційного розвитку Львівської області на 2013-2015 рр. (акт про впровадження дисертаційної роботи №5/34-6463/0/2-14/1-10 від 19.11.2014 р.).

6. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Результати дисертаційного дослідження Андрійчук Ю.А. мають значне теоретичне та практичне значення та заслуговують позитивної оцінки. Однак, слід відмітити наявність деяких дискусійних запитань.

1. На нашу думку, обрані дисертантом чинники, що активізують адаптивні механізми планування інноваційної діяльності машинобудівних підприємств, доцільно було оцінити на корельованість (п. 2.3, с. 128-140). Надмірно велика їх кількість може призвести до дублювання оцінюваних параметрів, що ускладнить процес адекватного оцінювання факторів, а в подальшому дослідженні спотворить результати і призведе до хибного ранжування.

2. Запропонована автором концепція адаптивного планування інноваційної діяльності машинобудівних підприємств (п. 1.1, с. 27) включає адаптивний механізм планування, однак, на нашу думку, його змістове наповнення не відображає адаптивних властивостей, що не уніфікує його з-поміж традиційних механізмів планування інноваційної діяльності.

3. Розвиваючи понятійно-категоріальний апарат досліджуваної проблематики дисертант розкриває сутність поняття адаптація за

ідеологічною та процесійною ознаками, деталізуючи в подальшому аналізуванні самого процесу адаптивного планування (п. 1.2, с. 55). Автором було проаналізовано за запропоновано розвинути етапи процесу адаптивного планування виходячи із традиційних етапів планування, однак, автор не вносить запропонованих положень у наукову новизну, а також не відображає їх у концепції адаптивного планування, яка повинна також відображати не лише сутнісне, але й процесійне наповнення.

4. Дисертант удосконалила метод оцінювання адаптації, що побудований на аналізуванні рівня інноваційної активності (п. 3.1, с. 151-155). Рівень інноваційної активності автор пропонує оцінювати через ефективність інноваційної діяльності, для вивчення динаміки якої запропоновано використовувати індикатори інноваційної ефективності. На нашу думку, доцільно було дослідити та пов'язати більшу кількість індикаторів, які б давали більш повне уявлення про економічну результативність інноваційних процесів сучасного машинобудівного підприємства.

5. У визначенні поняття «адаптивне планування» Андрійчук Ю.А. розмежовує трактування за ідеологічною та технологічною ознаками (п. 1.1, с. 30). Даючи визначення ідеології адаптивного планування автор наголошує на тому, що це є саме активна реакція машинобудівного підприємства на виклики зовнішнього та внутрішнього середовища. Водночас, розвиваючи трактування поняття адаптація (п. 1.1, с. 26), дисертант розмежовує активну та пасивну адаптацію, що вносить деякі суперечності у запропонованому понятійно-категоріальному апараті.

6. Здобувач пропонує групувати активізаційні чинники адаптивного планування інноваційної діяльності машинобудівних підприємств за характером впливу та джерелом виникнення (п. 1.3, с. 65-67). В подальших дослідженнях на основі цієї класифікації автор аналізує та оцінює сформовані групи з метою визначення міри їх впливу на досліджуване машинобудівне підприємство. Однак, Андрійчук Ю.А. не враховує зміни

рівня оцінки одного і того ж фактору, коли він потрапляє до різних груп чинників залежно від обраного класифікаційного підходу.

7. Загальна оцінка дисертації, її відповідність існуючим вимогам та висновки

Дисертаційне дослідження Андрійчук Юлії Артурівни на тему «Адаптивне планування інноваційної діяльності машинобудівних підприємств» є завершеною науковою працею в межах поставлених завдань, де розроблені та науково обгрунтовані теоретичні та прикладні засади адаптивного планування. Також варто відзначити самостійність, оригінальність та актуальність дисертаційної роботи.

Дисертація написана державною мовою. Вона складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури із 251 джерела та додатків. Дисертація має загальний обсяг 193 сторінки. Структурна побудова дисертаційного дослідження Андрійчук Ю.А. відповідає кваліфікаційним ознакам, стиль викладення та подача матеріалу дослідження є логічними, послідовними та зв'язаними єдиною цільовою спрямованістю. Мова дисертації лаконічна, конкретна та зрозуміла. Тема роботи, предмет та об'єкт дослідження, зміст та висновки відповідають паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Дисертація містить лише не захищені раніше наукові доробки.

Усі положення, які винесено на захист, мають наукову новизну, а їх рівень («вперше», «удосконалено» та «набули подальшого розвитку») визначено коректно.

Автореферат у стислій формі передає усі основні положення дисертаційного дослідження і оформлений згідно з діючими нормативами та вимогами.

Відповідно до діючих вимог, що висуваються до дисертантів, усі основні наукові здобутки були опубліковані у фахових виданнях України, а також виданнях іноземних держав. Окрім того, результати дисертаційного

дослідження були впроваджені у практичну діяльність сучасних вітчизняних машинобудівних підприємств, що підтверджує практичну цінність дисертації.

Отже, на підставі детального вивчення та аналізування завершеного дисертаційного дослідження Андрійчук Юлії Артурівни на тему «Адаптивне планування інноваційної діяльності машинобудівних підприємств», що подається на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами», а також автореферату дисертації та основних публікацій автора можна зробити висновок про відповідність представленого усім вимогам та стандартам. Таким чином, дисертаційне дослідження заслуговує позитивної оцінки, а його автор, Андрійчук Ю.А. – присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами».

**Офіційний опонент,
асистент кафедри менеджменту
у виробничій сфері
Тернопільського національного
технічного університету
імені Івана Пулюя,
кандидат економічних наук**

І. В. Котовська

Підпис засвідчую

**Вчений секретар
Тернопільського національного
технічного університету
імені Івана Пулюя,
кандидат технічних наук, доцент**

Г. М. Крамар